

« Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου: Μια φεμινίστρια του 19ου αι. ». Διδακτικό σενάριο με χρήση των ΤΠΕ στη διδακτική ενότητα «Απομνημονεύματα» των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου.

Τσιάγκα Μαργαρίτα

Καθηγήτρια Φιλολόγος, Γυμνάσιο Πρώτης Σερρών
margaritatsiagka@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αποτελεί πρόταση για τη διδασκαλία της διδακτικής ενότητας «Απομνημονεύματα» των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου και ειδικότερα της «Αυτοβιογραφίας» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου. Οι μαθητές, στη διδακτική αυτή πρόταση, καλούνται, αφού αντιληφθούν ότι η συγγραφέας είναι ταυτόχρονα αφηγήτρια και κεντρική ηρωίδα του κειμένου, να κατανοήσουν πώς βίωσε το χαρμόσυνο γεγονός της έναρξης της ελληνικής επανάστασης και να συναισθανθούν τον αποκλεισμό των γυναικών των αρχών του 19^{ου} αι. από κάθε δραστηριότητα της κοινωνικής ζωής και κάθε μορφή δημιουργικότητας. Αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι οι μαθητές να συγκρίνουν τη ζωή των γυναικών της εποχής εκείνης με τη ζωή των γυναικών σήμερα, να εντοπίσουν τις διαφορές και να επισημάνουν τα βήματα προόδου στον τομέα της ισότητας των δύο φύλων.

Βασικοί στόχοι του σεναρίου είναι μέσω της ανακαλυπτικής μάθησης και οικοδόμησης της γνώσης η αποτελεσματικότερη διδασκαλία, ο κριτικός γραμματισμός των μαθητών, ο προβληματισμός τους για κοινωνικά προβλήματα και η ενεργός στάση τους απέναντι σ' αυτά.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: νεοελληνική λογοτεχνία, απομνημονεύματα, αυτοβιογραφία, ισότητα φύλων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το σκεπτικό του παρόντος σεναρίου, που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Γυμνασίου, βασίζεται στην ενδυνάμωση της μορφωτικής επάρκειας, της επικοινωνιακής ικανότητας και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών μέσα από την ανάγνωση, κατανόηση και ερμηνεία του αξιόλογου αυτού λογοτεχνικού κειμένου. Τα λογοτεχνικά κείμενα είναι φορείς εθνικών, οικουμενικών και διαπολιτισμικών αξιών. Η επαφή με αντιπροσωπευτικά έργα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, εθνικής και παγκόσμιας, διευρύνει τα όρια της προσωπικής εμπειρίας και ευαισθησίας των μαθητών και τους καθιστά ανθρώπους ικανούς να αξιοποιούν ενεργητικά τη γνώση, να αναπτύσσουν τις αισθητικές αντιλήψεις τους, να παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής και να διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.

Επιπλέον, η ανάγνωση και η ερμηνευτική προσέγγιση των λογοτεχνικών έργων διεγείρει τη βιωματική συμμετοχή των μαθητών, καλλιεργεί μια σταθερή σχέση με τη λογοτεχνία και την ανάγνωση, ευαισθητοποιεί, εμπλουτίζει την εμπειρία, αναπτύσσει τη φαντασία, καλλιεργεί τη γλώσσα και αφυπνίζει καλλιτεχνικές δεξιότητες. Τέλος, η γνώση και η αξιοποίηση στοιχείων ιστορίας και θεωρίας της λογοτεχνίας συντελούν στην ανάπτυξη της ικανότητας αξιολόγησης των έργων και αναγνώρισης της ποιότητας του λόγου.

Με αυτή την προοπτική αναδεικνύεται η αξία της λογοτεχνίας ως μορφωτικού αγαθού στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής παιδείας και της δημοκρατικής εκπαίδευσης, καθώς και η συμβολή της στην ισοτιμία των ανθρώπων και των πολιτισμών και στην προβολή της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του ελληνικού λόγου και πολιτισμού. Συνοψίζοντας με το παρόν σενάριο οι γνώσεις για τον κόσμο συνοδεύονται από γραμματισμούς που έχουν μεγαλύτερη σχέση με την καθημερινότητα των μαθητών. Ο γραμματισμός που αποκτά ισχύ είναι αυτός της καθημερινής χρήσης της γλώσσας και όλα αυτά συνοδεύονται με «αόρατες μορφές» διδακτικών πρακτικών. Έτσι επηρεάζεται το είδος των μαθητικών ταυτοτήτων που το συγκεκριμένο σενάριο συνεισφέρει να διαμορφωθούν (Κουτσογιάννης 2013^β).

Επιπλέον ειδικότεροι σκοποί που αναμένεται να επιτευχθούν είναι οι εξής:

Οι μαθητές πρέπει να μπορούν:

- Να προσλαμβάνουν το λογοτεχνικό κείμενο ως έργο τέχνης και αισθητικό φαινόμενο στενά δεμένο με την εποχή του.
- Να κατανοούν την ιδιαιτερότητα της λογοτεχνικής γλώσσας, το μεταφορικό και συμβολικό χαρακτήρα της, και να ανακαλύψουν την αισθητική λειτουργία της.
- Να κατακτούν την ικανότητα συναισθηματικής συμμετοχής.
- Να ερμηνεύουν με δημιουργικό τρόπο τα λογοτεχνικά έργα.
- Να ανακαλύπτουν και να ασκούν τις καλλιτεχνικές δεξιότητές τους.

Γνώσεις για το γνωστικό αντικείμενο:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές ένα νέο κειμενικό είδος, την αυτοβιογραφία, να ανακαλύψουν με τη διερευνητική μέθοδο τα κύρια χαρακτηριστικά του (συγγραφέας-αφηγητής-ήρωας- αφηγηματικό πρόσωπο) και να το συγκρίνουν με το κειμενικό είδος της βιογραφίας.
- Να ενημερωθούν για τη ζωή και το έργο της Ελισάβετ Μαρτινέγκου, της πρώτης Ελληνίδας που έδωσε δείγμα γραφής στη νεοελληνική γραμματεία.
- Να εντοπίσουν διάφορα σχήματα λόγου (κυριολεξία-μεταφορά, παρομοίωση-προσωποποίηση) και να διακρίνουν τη λειτουργία τους μέσα στο λογοτεχνικό έργο.
- Να ασκηθούν διαθεματικά με το μάθημα της νεοελληνικής γλώσσας στην ετυμολογία και ειδικότερα στην παραγωγή-σύνθεση λέξεων.
- Να διακρίνουν τη γλώσσα (π.χ. λαϊκή, καθομιλουμένη, καθαρεύουσα, επίσημη, επιστημονική) και το ύφος του κειμένου (π.χ. απλό, λιτό, λυρικό, πομπώδες, στομφώδες)
- Να αντιληφθούν τη διττή σημασία των όρων σκλαβιά-ελευθερία, όπως παρουσιάζεται στο κείμενο.
- Να παράξουν λόγο, γραπτό ή προφορικό ορμώμενοι από το κείμενο.
- Να κρίνουν και να χαρακτηρίζουν στάσεις, απόψεις και συμπεριφορές λογοτεχνικών ηρώων.
- Να συγκρίνουν ή να παραλληλίζουν διάφορα σημεία του κειμένου με άλλα λογοτεχνικά (παράλληλα) κείμενα.

Γνώσεις για τον κόσμο:

Στόχος είναι οι μαθητές:

- Να κάνουν μια αναδρομή στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα και να θυμηθούν τη στασιμότητα που επικράτησε σε διάφορους τομείς της ζωής και της δραστηριότητας των Ελλήνων καθώς και τις βιαιότητες που υπέστησαν από τους Τούρκους κατακτητές.
- Μέσω της εξομολόγησης της ηρωίδας να βιώσουν τις κοινωνικές συμβάσεις, περιορισμούς, απαγορεύσεις και άγραφους νόμους που διέπουν τη ζωή των γυναικών στην Ελλάδα του 19^{ου} αι. και ειδικότερα σε ένα επαρχιακό μέρος, τη Ζάκυνθο.
- Να κατανοήσουν και να συναισθανθούν την ψυχολογία μιας χειραφετημένης γυναίκας η οποία απέχει από τα συνηθισμένα πρότυπα της εποχής της και έχει διαμορφώσει μια νεωτερικτική νοοτροπία καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται από τον κοινωνικό της περίγυρο.
- Να συγκρίνουν τη ζωή της σύγχρονης γυναίκας με τη ζωή της γυναίκας του 19^{ου} αι., να αναγνωρίσουν την πρόοδο που πέτυχε το φεμινιστικό κίνημα στον τομέα της ισότητας των δύο φύλων και να αναρωτηθούν εάν υπάρχουν και άλλα περιθώρια βελτίωσης σε θέματα ισότητας.

Γραμματισμοί και ΤΠΕ:

Στόχος είναι οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με το περιβάλλον και τη χρήση του Η/Υ και πιο συγκεκριμένα να χρησιμοποιούν επεξεργαστή κειμένου, πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων, διαδικτυακές εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, σώματα κειμένων, μηχανές αναζήτησης, ιστοσελίδες και λογισμικά σε κάθε στάδιο της εργασίας τους (έρευνα, μελέτη, επεξεργασία, σύνθεση, παρουσίαση, αξιολόγηση).
- Με την ιστοεξερεύνηση να καλλιεργήσουν τη δεξιότητα να αναζητούν, να κρίνουν και να αξιολογούν τις διαδικτυακές πληροφορίες που λαμβάνουν καθώς και τη δεξιότητα να αφαιρούν τις περιττές πληροφορίες και να αξιοποιούν τις χρήσιμες (ψηφιακός γραμματισμός, κριτικός γραμματισμός, αφαιρετική ικανότητα)

- Να αξιοποιούν τις δυνατότητες των ΤΠΕ ώστε να δημιουργούν τα δικά τους ψηφιακά κείμενα τα οποία θα εμπλουτίζουν πολυτροπικά και πολυμεσικά (Χοντολίδου, 1999).

Διδακτικές πρακτικές:

- Να ενθαρρυνθούν οι μαθητές ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία.
- Να ενισχύσουν την κριτική και αφαιρετική τους ικανότητα. Να τονιστεί ότι τα ψηφιακά περιβάλλοντα για διάβασμα, γράψιμο και επικοινωνία δεν είναι ουδέτερα και ότι είναι απαραίτητη μια κριτική προσέγγιση κατά την αξιοποίησή τους στη διδασκαλία (Κουτσογιάννης 2013⁷).
- Να δραστηριοποιηθούν στη διερευνητική – βιωματική μάθηση.
- Να εκτιμήσουν μέσα από τη δραστηριοποίησή τους σε ομάδες και την ανάληψη ρόλων, την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής μάθησης (Ματσαγγούρας 1990).
- Να οικοδομήσουν τη γνώση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Θεωρητικό πλαίσιο:

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται:

Α) Στη μαθητοκεντρική μέθοδο καθώς υποστηρίζεται η ιδέα της οικοδόμησης της γνώσης από τον ίδιο το μαθητή και η ενεργός συμμετοχή του βρίσκεται σε πρώτο πλάνο (Dewey – Learning by doing, 1938 / Gagné, 1962)

Β) Στη διερευνητική – ανακαλυπτική μέθοδο μάθησης (Bruner) σύμφωνα με την οποία ο μαθητής φτάνει στη σταδιακή, καθοδηγούμενη ανακάλυψη των γνώσεων μέσα από ανακαλυπτικές διαδικασίες (Ελληνιάδου, Κλεφτάκη, Μπαλκίτζας, 2008). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι του εμπνευστή, του διευκολυντή, του καθοδηγητή στη διαδικασία της ανακάλυψης.

Γ) Δ) Στον εποικοδομητισμό. Σύμφωνα με τον J. Piaget (Ελληνιάδου, Κλεφτάκη, Μπαλκίτζας, 2008) η ανάπτυξη της λογικής και επιστημονικής σκέψης του παιδιού είναι μια εξελικτική διαδικασία με διάφορα στάδια. Η θεωρία του J. Piaget είναι ουσιαστικά στον αντίποδα του συμπεριφορισμού, καθώς ξεκινά με την υπόθεση ότι κάθε μαθητής κατασκευάζει τη γνώση με το δικό του τρόπο, ενεργητικά και δεν αποτελεί απλά έναν παθητικό υποδοχέα πληροφοριών και γνώσεων. Άρα ο μαθητής πρέπει να μαθαίνει σε ένα περιβάλλον πλούσιο σε ποικίλα εξωτερικά ερεθίσματα, το οποίο να δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να αλληλεπιδρά μαζί του (Δαγδιλέλης & άλ., 2010). Κατά το Vygotsky οι μαθητές μέσα από επιλεγμένες πηγές εμπλέκονται σε δραστηριότητες και έτσι συνδυάζουν την παλιά γνώση με τη νέα (Vygotsky, L.1934/1988, Σολωμονίδου, 2006).

Δ) Στον κοινωνικό εποικοδομητισμό και στη κοινωνικογνωστική προσέγγιση (Vygotsky, 1934/1988) σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη της νόησης είναι διαδικασία κοινωνικής αλληλεπίδρασης όπου κυρίαρχο ρόλο παίζει η γλώσσα, το παιδί δεν είναι παθητικός δέκτης αλλά δρών υποκείμενο που με τις πράξεις του διαμορφώνει τη γνωστική του πραγματικότητα, ο μαθητευόμενος είναι ένα πρόσωπο που διαθέτει κοινωνικά κίνητρα και η μάθηση, ως διαδικασία προσδιορίζεται από τις κοινωνικοπολιτιστικές περιστάσεις. Η γνώση οικοδομείται σε κοινωνικό επίπεδο, η οικοδόμηση των γνώσεων γίνεται σε συνεργατικά περιβάλλοντα και οικοδομείται διαμέσου συζητήσεων ανάμεσα σε άτομα ή ομάδες που κατανοούν την επικοινωνία, υλοποιούν κοινές δραστηριότητες, αλληλεπιδρούν κοινωνικά (Vygotsky, 1978, Ράπτης - Ράπτη, 2001).

Ε) Στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο μάθησης η οποία προωθεί την κοινωνικοποίηση των παιδιών (Ματσαγγούρας, 1997) και προετοιμάζει τους μαθητές για την αγορά εργασίας η οποία πλέον απαιτεί άτομα που είναι εξοικειωμένα στην ομαδική εργασία (Ματσαγγούρας, 1997). Οι μαθητές αναλαμβάνοντας ρόλους μέσα στις ομάδες τους, δίνουν προσωπικό νόημα στην αναζήτηση της γνώσης (Vygotsky, 1934/1988). Πλεονεκτήματα της συνεργατικής μάθησης είναι ότι οι μαθητές εκφράζουν δημόσια τις σκέψεις τους και έτσι οδηγούνται στη συνειδητοποίηση των αρχικών αυθόρμητων ιδεών για τη μετέπειτα επεξεργασία τους και επιτρέπεται η εμφάνιση κοινωνικογνωστικών συγκρούσεων που οδηγούν σε νέα γνώση.

Ρόλος διδάσκοντος: Ο ρόλος του διδάσκοντος είναι να υποστηρίζει, να διευκολύνει και να εμπνεύσει τους μαθητές του, πάντα διακριτικά, καθώς αυτοί καταπιάνονται με τις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας και ανακαλύπτουν έτσι μόνοι τους τη γνώση. Παρεμβαίνει συμβουλευτικά και υποστηρικτικά, όταν του ζητηθεί από τους μαθητές, ώστε να κατορθώσουν να ολοκληρώσουν επιτυχώς τις

δραστηριότητες στον καθορισμένο χρόνο (Νικολαΐδου-Γιακουμάτου 2001, Παπανικολάου-Γρηγοριάδου 2005)

Ρόλος μαθητών:

Οι μαθητές θα πρέπει να προσαρμοστούν σε μια διαφορετική μέθοδο προσέγγισης της γνώσης, να αποδεχθούν τους κανονισμούς λειτουργίας των ομάδων και να συμβάλουν ο καθένας τους στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η επίτευξη των στόχων (Κολιόπουλος, Μασούρας, Παλάζη, 2010, Κασκαντάμη, 2001, Βακαλούδη, 2003). Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο:

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας είναι συμβατό με το ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ Γυμνασίου.

Προϋποθέσεις υλοποίησης: Απαιτείται εξοικείωση τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών με τη χρήση διαδραστικού πίνακα, Η/Υ και πιο συγκεκριμένα πλοήγηση στο διαδίκτυο μέσω ενός φυλλομετρητή (browser), ιστοεξερεύνηση σε ιστοτόπους, wikis, ιστολόγια (π.χ. [Βικιπαίδεια](#), [Youtube](#), [e-history](#) του I.M.E., [Γενική Γραμματεία Ισότητας](#), [Παιδαγωγικό Ινστιτούτο](#)), χρήση μηχανών αναζήτησης (π.χ. [Google](#)), δυνατότητα εργασίας σε περιβάλλον ανοιχτών λογισμικών (π.χ. [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#) ειδικότερα χρήση λεξικών και σωμάτων κειμένων, [Σπουδαστήριο του νέου ελληνισμού](#)), με προγράμματα επεξεργασίας κειμένου (π.χ. MS word), δημιουργίας και προβολής παρουσιάσεων (π.χ. MS Powerpoint), υπολογιστικών φύλλων (π.χ. MS EXCEL) καθώς και εργασία με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Έτσι αξιοποιούνται ψηφιακά περιβάλλοντα που καλλιεργούν το νέο γραμματισμό (Κουτσογιάννης 2013^α).

Οργάνωση της διδασκαλίας- Μεθοδολογία:

Χρόνος υλοποίησης: 6 διδακτικές ώρες. Από τις 6 ώρες που θα διατεθούν για τη διδακτική αυτή πρόταση, μία ώρα θα αφιερωθεί στην αφόρμηση, την ανάγνωση και εξομάλυνση του κειμένου και σε συζήτηση σχετικών θεμάτων, τρεις ώρες θα αφιερωθούν στη συμπλήρωση των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασιών στο εργαστήριο πληροφορικής και δύο ώρες στην παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Α' ΦΑΣΗ: Αφόρμηση - Γνωριμία με το θέμα – Χωρισμός ομάδων - Οδηγίες

1^η Ώρα (Αίθουσα διαδραστικού πίνακα):

Απαραίτητη είναι η ύπαρξη διαδραστικού πίνακα. Αρχικά ο/η εκπαιδευτικός προβάλλει με το διαδραστικό πίνακα στους μαθητές κάποιες εικόνες που απεικονίζουν γυναίκες διαφόρων εποχών και κοινωνιών π.χ. (αρχαιότητα, μεσαίωνας, τουρκοκρατία, σύγχρονη εποχή). Οι εικόνες είναι ήδη αποθηκευμένες σε φάκελο αρχείων στον υπολογιστή που έχει συνδεθεί με το διαδραστικό πίνακα. Ενδεικτικές εικόνες που παρουσιάζονται είναι οι εξής:

Οι εικόνες αυτές θα αποτελέσουν το ερέθισμα για τους μαθητές να προβούν στο παιχνίδι του καταγισμού ιδεών και αφού το ολοκληρώσουν ο διδάσκων τους καλεί να ανασυνθέσουν τις γνώσεις που έχουν για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία άλλων εποχών (από το μάθημα της ιστορίας, των αρχαίων ελληνικών, της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής- επιτυγχάνοντας έτσι τη διαθεματικότητα και διεπιστημονικότητα με άλλα γνωστικά αντικείμενα), στη σημερινή ελληνική και ευρωπαϊκή-δυτική κοινωνία και στις κοινωνίες των μουσουλμανικών και υπό ανάπτυξη χωρών.

Κατόπιν προβάλλεται σε ψηφιακή μορφή, μέσω του ιστοτόπου του [ψηφιακού σχολείου](#), το κείμενο από την «Αυτοβιογραφία» της Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου και αναγιγνώσκεται στην αίθουσα. Λόγω της ιδιοτυπίας της γλώσσας (καθαρεύουσα με επτανησιακούς ιδιοματισμούς), ο διδάσκων εξηγεί κάποιες δυσνόητες λέξεις ή φράσεις. Οι μαθητές καλούνται να αποδώσουν περιληπτικά το νόημα του κειμένου ώστε να επιτευχθεί η κατανόηση του περιεχομένου απ' όλους και αμέσως μετά γίνεται μία προσπάθεια εύρεσης των θεματικών του αξόνων.

Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές ότι η πραγμάτευση του κειμένου θα γίνει τις επόμενες ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής όπου οι μαθητές θα εργαστούν κατά ομάδες στους Η/Υ και θα απαντήσουν στα ερωτήματα των φύλλων εργασίας τα οποία θα υπάρχουν ήδη στους υπολογιστές με τους οποίους θα εργαστούν. Αμέσως μετά προβαίνει στο χωρισμό των ομάδων. Εξηγεί ότι κάθε ομάδα θα αναλάβει και κάποιον συγκεκριμένο ρόλο (Φιλολόγοι, Ψυχολόγοι, Δημοσιογράφοι) και με βάση την οπτική του κάθε ρόλου θα πραγματευτούν και θα προσεγγίσουν διερευνητικά το κείμενο. Επίσης τους ενημερώνει ότι μέσα στην κάθε ομάδα θα πρέπει να μοιραστούν αρμοδιότητες (οι μαθητές που είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τη χρήση υπολογιστή θα αναλάβουν το ρόλο του χειριστή, κάποιιοι το ρόλο του συντονιστή της ομάδας, κάποιιοι του αναγνώστη πληροφοριών, κάποιιοι το ρόλο του γραμματέα που θα κρατάει σημειώσεις για τις ιδέες-σκέψεις της ομάδας, και κάποιιοι ή όλοι στο τέλος θα αναλάβουν το ρόλο του παρουσιαστή κατά την τελευταία φάση παρουσίασης των αποτελεσμάτων από τις ομάδες). Οι μαθητές χωρίζονται μόνοι τους σε τρεις ομάδες ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις του καθενός (Φιλολόγοι, Ψυχολόγοι, Δημοσιογράφοι) και σε περίπτωση που υπάρξουν διαφωνίες παρεμβαίνει ο διδάσκων και χωρίζει ο ίδιος τις ομάδες προσέχοντας να υπάρχει μια σχετική ισορροπία μεταξύ των ομάδων (π.χ. να μην αποτελείται η μία ομάδα μόνο από «αδύναμους» ή μόνο από «δυνατούς» μαθητές αλλά να περιλαμβάνουν μαθητές διαφορετικών μαθησιακών ικανοτήτων). Στόχος είναι οι ομάδες που θα διαμορφωθούν να είναι κατά το δυνατόν αποτελεσματικές.

Β' ΦΑΣΗ

2^η – 3^η – 4η ώρα (Στο εργαστήριο πληροφορικής):

Κατά τη φάση αυτή οι ομάδες όπως είχαν χωριστεί την προηγούμενη ώρα εισέρχονται στο εργαστήριο πληροφορικής. Στην επιφάνεια εργασίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών ο διδάσκων έχει ήδη αποθηκεύσει το ηλεκτρονικό φύλλο εργασίας της ομάδας στην οποία απευθύνεται καθώς και ηλεκτρονικό αρχείο με το λογοτεχνικό κείμενο της διδακτικής ενότητας που πραγματεύονται. Τα φύλλα εργασίας θα μπορούσαν να δοθούν και σε έντυπη μορφή εκτός της ηλεκτρονικής ώστε οι μαθητές να ανατρέχουν γρηγορότερα στα ζητούμενα και να εξοικονομούν χρόνο. Στα ηλεκτρονικά φύλλα εργασίας οι ιστοσελίδες και τα ανοιχτά λογισμικά στα οποία καλούνται οι μαθητές να πλοηγηθούν είναι ενεργοποιημένα ως υπερσύνδεσμοι. Να σημειωθεί ότι οι μαθητές έχουν εκ των προτέρων κατανείμει μεταξύ τους τις εντός της ομάδας τους αρμοδιότητες.

Δίνεται χρόνος στους μαθητές ώστε να μελετήσουν τα ζητούμενα των φύλλων εργασίας και αν απαιτείται κάποια διευκρίνιση προς τις ομάδες ο διδάσκων παρεμβαίνει συμβουλευτικά. Οι μαθητές ξεκινούν την εργασία τους ακολουθώντας τις οδηγίες του φύλλου εργασιών που τους αντιστοιχεί, δίνουν έμφαση στα ζητούμενα, καταγράφουν σκέψεις, ιδέες, ιστοσελίδες, υλικό που βρίσκουν. Βασικοί στόχοι της διαδικασίας αυτής είναι οι μαθητές να συνεργαστούν προς έναν κοινό σκοπό, να ανταλλάξουν

απόψεις, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο, να εξερευνήσουν, να αξιολογήσουν και να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες τις οποίες λαμβάνουν, να κρατήσουν τις ουσιώδεις και να παραβλέψουν τις ανούσιες δοκιμάζοντας έτσι την κριτική και αφαιρετική τους ικανότητα.

Στη συνέχεια και αφού συλλέξουν το απαραίτητο υλικό οι μαθητές προχωρούν στη σύνθεσή του με σκοπό να δημιουργήσουν πολυτροπικά ή και πολυμεσικά κείμενα με τα πορίσματα της έρευνάς τους.

Καθ' όλη τη διαδικασία έρευνας-σύνθεσης υλικού οι μαθητές έχουν ενεργητικό ρόλο, ανακαλύπτουν οι ίδιοι τη γνώση, νιώθουν τη χαρά της δημιουργίας και ζητούν τη βοήθεια του διδάσκοντος μόνο εάν αυτό είναι απαραίτητο. Ο εκπαιδευτικός δεν παρεμβαίνει στη δημιουργική αυτή διαδικασία, δίνει οδηγίες και διευκρινίσεις μόνο εάν του ζητηθεί, εμπνύχωνει τους μαθητές. Σε περίπτωση που υπάρξουν διαφωνίες στα μέλη κάποιας ομάδας συμβουλεύει τους μαθητές και φροντίζει ώστε να υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες εργασίας για όλες τις ομάδες (ησυχία, ομαδικό πνεύμα). Σε περίπτωση που οι ομάδες δεν ολοκληρώσουν τις δραστηριότητες του φύλλου εργασίας στον προβλεπόμενο χρόνο, δεν επιπλήττει σε καμία περίπτωση τους μαθητές αλλά τους επιτρέπει να αποθηκεύσουν το υλικό τους σε κάποιο αποθηκευτικό μέσο (USB stick, κάρτα μνήμης, εξωτερικός σκληρός δίσκος, περιβάλλον Google drive) και να συνεχίσουν την επεξεργασία στο σπίτι τους.

Γ' ΦΑΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ /ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

5^η-6^η ώρα (Αίθουσα με διαδραστικό πίνακα)

Οι μαθητές έχουν ήδη κληθεί από το διδάσκοντα να έχουν έτοιμο το υλικό παρουσίασης σε κάποιο αποθηκευτικό μέσο που έχει ήδη εγκατασταθεί στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή ο οποίος είναι συνδεδεμένος με το διαδραστικό πίνακα. Σκοπός είναι η κάθε ομάδα να παρουσιάσει μέσω του πίνακα το υλικό της στην ολομέλεια της τάξης. Καλό θα ήταν τα αποτελέσματα του κάθε ερωτήματος του φύλλου εργασίας να παρουσιάζονται από διαφορετικό μέλος της ομάδας ώστε να δοθεί σε όλα τα μέλη η ευκαιρία να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της κοινής προσπάθειας. Ο λόγος δίνεται στους υπόλοιπους μαθητές – μέλη των άλλων ομάδων για να κάνουν τις παρατηρήσεις τους, να υποβάλλουν απορίες, ερωτήσεις, να ζητήσουν διευκρινίσεις και να φωτίσουν σκοτεινά σημεία, να κάνουν την κριτική και την αξιολόγησή τους, να επιβραβεύσουν ή να διορθώσουν καλοπροαίρετα τους συμμαθητές τους. Ο διδάσκων έχει το ρόλο του συντονιστή της παρουσίασης και εφιστά την προσοχή των μαθητών στα πιο σημαντικά σημεία της.

Το τελευταίο στάδιο είναι να δοθεί ο λόγος στον κάθε μαθητή ξεχωριστά ο οποίος θα κληθεί επιγραμματικά να πει πως αισθάνεται, τι αποκόμισε και πιο κέρδος εισέπραξε από την όλη διαδικασία, τι τον δυσκόλεψε και αν έχει να κάνει κάποια πρόταση για μελλοντικές απόπειρες διδασκαλίας με χρήση ΤΠΕ. Πρόκειται για μια μορφή αξιολόγησης του σεναρίου από τους μαθητές.

Το λόγο παίρνει και ο διδάσκων ο οποίος αξιολογεί τους μαθητές με άξονες το κατά πόσο πέτυχαν στον τομέα της συνεργατικότητας, της ευστοχίας του υλικού που παράχθηκε, της ικανότητας παρουσίασής τους και της επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί εξ' αρχής. Επίσης θα μπορούσε ο διδάσκων μετά το πέρας της διαδικασίας να ετοιμάσει μια φόρμα ερωτηματολογίου με το εργαλείο Google forms η οποία θα αποσταλεί στα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία των μαθητών (σημειώνεται ότι ο διδάσκων τα γνωρίζει εκ των προτέρων). Έτσι ο κάθε μαθητής ελεύθερα προβαίνει σε αξιολόγηση της ιδιαίτερης αυτής μορφής διδασκαλίας με χρήση των ΤΠΕ και ενθαρρύνεται να εκφράσει τη γνώμη του.

Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής οι μαθητές παραδίδουν το υλικό στον καθηγητή τους ο οποίος ενδεχομένως μπορεί να αναλάβει την ανάρτηση του στο ιστολόγιο της τάξης εάν υπάρχει.

Παρακάτω παρατίθενται τα τρία φύλλα εργασίας με τις δραστηριότητες οι οποίες απευθύνονται σε κάθε ομάδα χωριστά.

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑ Α' «Φιλολογοί»

1. Επισκεφθείτε τη σελίδα της **Ελληνικής Βικιπαίδειας** και αναζητήστε στοιχεία για τη ζωή και το έργο της Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου. Στη συνέχεια δημιουργήστε μια παρουσίαση 2-3 διαφανειών με το πρόγραμμα προβολής παρουσιάσεων στην οποία προσθέστε εικόνες της συγγραφέως που θα βρείτε στη μηχανή αναζήτησης **Google** καθώς και μουσική του Κίμωνα Μαραγκουδάκη από την παράσταση της «Αυτοβιογραφίας» της Μαρτινέγκου στο Θέατρο Άλεκτον το Μάρτιο του 2010 που θα βρείτε στο **Youtube** <http://www.youtube.com/watch?v=u6J2DvZm7KE>

2. Αφού μελετήσετε το κείμενο επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του **Σπουδαστηρίου του Νέου Ελληνισμού** στον παρακάτω **σύνδεσμο** που αφορά τη βιογραφία του ποιητή Κ.Π. Καβάφη. Αφού μελετήσετε το παρατιθέμενο απόσπασμα βρείτε και καταγράψτε τις διαφορές με το απόσπασμα της Μαρτινέγκου σε ένα αρχείο προγράμματος επεξεργασίας κειμένου στο οποίο θα δημιουργήσετε έναν πίνακα, έχοντας ως βάση τους παρακάτω άξονες:

- Ποιος είναι ο συγγραφέας στις δύο περιπτώσεις;
- Ποιος αφηγείται και σε ποιο γραμματικό πρόσωπο;
- Ποιος είναι ο κεντρικός ήρωας του κειμένου;

	ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ	ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΒΑΦΗ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ		
ΑΦΗΓΗΤΗΣ		
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΑΦΗΓΗΣΗΣ		
ΗΡΩΑΣ		

Για περαιτέρω βοήθεια επισκεφθείτε τα ηλεκτρονικά λεξικά της **Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα** (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>) και αναζητήστε τα λήμματα **αυτοβιογραφία** και **βιογραφία**.

3. Γεννήματα της αγχινόιας:

- Μεταβείτε στα λεξικά της νέας ελληνικής του ιστοτόπου της **Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα**, βρείτε το λήμμα **γέννημα** και εντοπίστε την κυριολεκτική και μεταφορική σημασία του.
- Κατόπιν μεταβείτε στο λήμμα **αγχινόια** και βρείτε μία συνώνυμη και μία αντώνυμη λέξη
- Βρείτε τα δύο συνθετικά της λέξης. Αναζητήστε βοήθεια στο Βασικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής της **Πύλης**
- Βρείτε το επίθετο που παράγεται από το παραπάνω ουσιαστικό
- Δημιουργήστε τέσσερις σύνθετες λέξεις. Οι δύο να έχουν ως πρώτο συνθετικό το πρώτο συνθετικό της λέξης «αγχινόια» και οι δύο επόμενες ως δεύτερο συνθετικό το δεύτερο συνθετικό της ίδιας λέξης. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- Κάντε μια αναζήτηση στο Google και βρείτε σε τι είδους κείμενα εντοπίζεται κατά βάση η παραπάνω λέξη. Είναι λέξη του καθημερινού-λαϊκού ή επιστημονικού-επίσημου λεξιλογίου; Οι δραστηριότητες του 3^{ου} ερωτήματος να καταγραφούν σε ένα αρχείο ΠΕΚ.

4. Αφού ολοκληρώσετε τις παραπάνω δραστηριότητες προβείτε στο εξής παιχνίδι ρόλων:

Ένα άτομο από την ομάδα σας θα υποδυθεί τη μητέρα της Ελισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκου και ένα άλλο άτομο την ίδια τη Μαρτινέγκου. Οι δύο ηρωίδες θα διαλεχθούν μεταξύ τους και μέσα από το διάλόγό τους θα παρουσιάσουν πώς αντιλαμβάνονται η καθεμία ξεχωριστά τη φράση **γεννήματα της αγχινόιας**.

Καταγράψτε το φανταστικό διάλογο σε ένα αρχείο ΠΕΚ και παρουσιάστε το ως σύντομο δράσιμο (σκετς) κατά τη διάρκεια της παρουσιάσής σας στην ολομέλεια κατά το επόμενο δίωρο.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑ Β' «Ψυχολόγοι»

1. Φανταστείτε ότι είστε ψυχολόγοι και βρίσκεστε σε συνεδρία με την Ελισάβετ Μουτζάν - Μαρτινέγκου. Το απόσπασμα του κειμένου είναι τα βιώματα που σας εξιστορεί από τη νεανική της ηλικία και το έχετε μπροστά σας σε ψηφιακή μορφή.

Στο κείμενο εντοπίστε σημεία που αφορούν:

- α) Τη θέση των γυναικών στην κοινωνία και τις σχέσεις τους με τους άνδρες κατά τον 19^ο αιώνα .
- β) Τις αντιλήψεις της Μουτζάν περί ανθρώπινης ολοκλήρωσης –σκοπός ζωής.

Τα σημεία του κειμένου που αφορούν το α' ερώτημα μετατρέψτε τα σε κόκκινο χρώμα ενώ εκείνα που αφορούν το β' ερώτημα σε πράσινο χρώμα με το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου.

2. Δημιουργήστε μια παρουσίαση 4-5 διαφανειών με το πρόγραμμα προβολής παρουσιάσεων στην οποία θα παρουσιάζετε τα παραπάνω πορίσματά σας γράφοντας από κάτω τη δική σας κριτική-αξιολόγηση για την προσωπικότητα της Μαρτινέγκου ως γυναίκα της εποχής της και ως συγγραφέα/καλλιτέχνιδα.

3. Φανταστείτε ότι αμέσως μετά τη Μαρτινέγκου σας επισκέπτεται η Μαρία Πολυδούρη, η οποία δεν σας εξομολογείται κάτι αλλά σας δίνει να διαβάσετε μόνο το ποίημα της **«Μόνο γιατί μ' αγάπησες»**. Αφού μελετήσετε βιογραφικά στοιχεία της στη **Βικιπαίδεια** καταγράψτε σε ένα αρχείο ΠΕΚ πώς επηρεάζει η προσωπική ζωή και πιο συγκεκριμένα ο έρωτας την ποιητική δραστηριότητα της και ποιες οι διαφορές με τη Μαρτινέγκου αναφορικά με τον τομέα αυτόν. Κάποιος από την ομάδα να παρουσιάσει τα αποτελέσματα προφορικά στην ολομέλεια.

4. Τέλος φανταστείτε ότι ως ψυχολόγοι καλείστε να συμμετέχετε με εισήγηση σε ημερίδα με θέμα: **«Σύγχρονη γυναίκα: Μητέρα, σύζυγος, γυναίκα, νοικοκυρά, εργαζόμενη, φίλη, άνθρωπος»**. Ετοιμάστε ένα αρχείο προβολής παρουσιάσεων στο οποίο πολύ σύντομα θα καταγράφετε κάποιες συμβουλές – προτάσεις (tips) προς τις γυναίκες του ακροατηρίου σας που καλούνται να ισορροπήσουν σε όλους τους παραπάνω ρόλους.

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΑ Γ' «Δημοσιογράφοι»

1. *« ... και τοιούτης λογής να αξιωθώ και εγώ η ταλαίπωρος, να ιδώ εις την Ελλάδα επιστρεμμένην την ελευθερίαν και, μαζί με αυτήν, επιστρεμμένας εις τας καθέδρας τους τας σεμνάς Μούσας, από τας οποίας η τυραννία των Τούρκων τόσον και τόσον καιρόν τας εκρατούσε διωγμένας.»*

Πλοηγηθείτε στην παρακάτω **σελίδα** από τον κόμβο **e-history του I.M.E.** και αντλήστε στοιχεία για τις βιαιότητες των Τούρκων εναντίον των Ελλήνων στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα. Φανταστείτε ότι είστε ανταποκριτές του τηλεοπτικού σταθμού όπου εργάζεστε και παρουσιάστε μια σύντομη ανταπόκριση 10-15 σειρών που θα προβληθεί στο βραδινό δελτίο ειδήσεων. Γράψτε την ανταπόκρισή σας σε ένα αρχείο ΠΕΚ και στη συνέχεια κάποιος από την ομάδα να την παρουσιάσει στο δελτίο ειδήσεων.

2. Παρακολουθήστε το παρακάτω **βίντεο** και με αφορμή αυτό καταγράψτε σε ένα αρχείο ΠΕΚ τα προβλήματα της σύγχρονης γυναίκας και κάποιες λύσεις που προτείνετε. Πάρτε συνέντευξη από μια σύγχρονη γυναίκα η οποία βιώνει αυτό που στην κοινωνιολογία ονομάζεται σύγκρουση ρόλων καθώς καλείται να φανεί αποτελεσματική στους πολλούς ρόλους και υποχρεώσεις που επωμίζεται. Καταγράψτε τη συνέντευξη σε ένα αρχείο ΠΕΚ. Στη συνέχεια δύο άτομα από την ομάδα σας παρουσιάστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας ως παιχνίδι ρόλων (σύγχρονη γυναίκα-δημοσιογράφος) στην ολομέλεια.

3. Επισκεφθείτε τη σελίδα της **Γενικής Γραμματείας Ισότητας Φύλων**. Ανοίξτε το σύνδεσμο Στατιστικά-Μελέτες και αφού μελετήσετε το 5^ο κατά σειρά υπολογιστικό φύλλο **«Ποσοστό του πληθυσμού 25 έως 64 ετών που έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον το Λύκειο κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, Β τρίμηνο 2006 - Σύνολο Χώρας»** με τη βοήθεια του προγράμματος υπολογιστικών φύλλων δημιουργήστε γραφήματα με μορφή ράβδων για τις πληροφορίες που αντλήσατε και ερμηνεύστε τα δεδομένα σας σε ένα σύντομο κείμενο κάτω από τα γραφήματα. Παρουσιάστε το υπολογιστικό φύλλο στην ολομέλεια.

4. Αναζητήστε σε κάποια μηχανή αναζήτησης εικόνες που αφορούν τη ζωή των γυναικών στις κοινωνίες των μουσουλμανικών και υπό ανάπτυξη χωρών στη σημερινή εποχή. Αποθηκεύστε τις στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας, δημιουργήστε ένα αρχείο προβολής παρουσίασης και κάτω από κάθε εικόνα γράψτε από μια λεζάντα.

Δυνατότητα επέκτασης του σεναρίου/ Άλλες εκδοχές:

Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί και να πάρει τη μορφή σχεδίου εργασίας – project. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν δυνατόν να δοθούν και άλλα παράλληλα λογοτεχνικά κείμενα τα οποία θα μπορούσαν οι μαθητές να τα επεξεργαστούν συγκριτικά με το κείμενο της Μαρτινέγκου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής κείμενα:

A) Ρέα Γαλανάκη, « Η μεταμφίεση», απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Ελένη, ή ο Κανέννας»

B) Κωνσταντίνος Θεοτόκης, «Η τέχνη του αιογράφου», προσχέδιο του ολοκληρωμένου διηγήματος «Οι δύο αγάπες»

Γ) Πηνελόπη Δέλλα, «Πρώτες ενθυμήσεις», από το αυτοβιογραφικό έργο της συγγραφέως.

Δ) Βιτσέντζου Κορνάρου, «Ερωτόκριτος», Γ 891-936

Θεματικοί άξονες που θα μπορούσαν να πραγματευτούν οι μαθητές είναι οι εξής:

- Σχέσεις των ηρώων των λογοτεχνικών κειμένων με τους γονείς /συγγενείς τους.
- Σχέσεις των ηρώων με το αντίθετο φύλο.
- Ενδιαφέροντα και επιθυμίες των ηρώων.
- Τρόπος με τον οποίο φαντάζονται το μέλλον τους.

Μια άλλη δραστηριότητα που θα μπορούσε να ανατεθεί στους μαθητές είναι να αποπειραθούν να συγγράψουν τη δική τους αυτοβιογραφία η οποία θα ήταν δυνατόν να αναρτηθεί σε κάποιο συνεργατικό ιστότοπο/ wiki που θα έχει δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό.

Επιπλέον οι μαθητές θα μπορούσαν να κληθούν να συγγράψουν τη συνέχεια της αυτοβιογραφίας της Μουτζάν – Μαρτινέγκου όπως οι ίδιοι τη φαντάζονται, ενεργοποιώντας έτσι τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους και εξασκώντας τους εαυτούς τους στην παραγωγή γραπτού λόγου.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Το παρόν σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη κατά το σχολικό έτος 2013-2014. Κατά την υλοποίηση του παρατηρήθηκαν τα εξής:

Κατά την α' φάση εκπόνησης του διδακτικού σεναρίου (1^η ώρα στην αίθουσα με διαδραστικό πίνακα) οι μαθητές έδειξαν έντονο ενδιαφέρον, ενθουσιασμό και ενεργό συμμετοχή κατά την προβολή των ενδεικτικών εικόνων και του παιχνιδιού του καταγισμού ιδεών. Η συμμετοχή των μαθητών της τάξης ήταν καθολική και τα αποτελέσματα ήταν εύστοχα. Κατά το δεύτερο μέρος της φάσης αυτής, όταν δηλαδή αναγνώστηκε το κείμενο σε ψηφιακή μορφή και έγινε η γλωσσική και νοηματική του εξομάλυνση, οι μαθητές οι οποίοι κατά την παραδοσιακή διδασκαλία συνηθίζουν να μην είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί εξακολούθησαν να έχουν την ίδια στάση και να μην δείχνουν ενδιαφέρον σε αντίθεση με το πρώτο μέρος κατά το οποίο φάνηκαν αρκετά δραστήριοι. Επίσης κατά το χωρισμό των ομάδων υπήρξαν κάποιες διαφωνίες μεταξύ των μαθητών οι οποίες όμως ύστερα από τη διακριτική παρέμβαση της διδάσκουσας παρακάμφθηκαν χωρίς να δημιουργηθούν δυσαρέσκεις.

Κατά τη β' φάση (2^η -3^η – 4^η ώρα) στο εργαστήριο πληροφορικής παρατηρήθηκαν τα εξής: Οι μαθητές άργησαν να συγκεντρωθούν στο εργαστήριο μετά το χτύπημα του κουδουνιού γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Οι μαθητές φάνηκε ότι δεν ήταν εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και καθυστέρησαν αρκετά να βρουν ισορροπίες και να διαμοιράσουν τις εντός της ομάδας αρμοδιότητές τους. Επιπλέον φάνηκε ότι αρκετοί μαθητές δεν είχαν την αναμενόμενη εξοικείωση με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών (πληκτρολόγηση, χρήση προγράμματος δημιουργίας και προβολής παρουσιάσεων) γεγονός που οδήγησε στο να επωμιστούν το μεγαλύτερο βάρος περάτωσης των δραστηριοτήτων οι πιο εξοικειωμένοι μαθητές. Η έλλειψη εξοικείωσής τους έκανε αναγκαία την αναζήτηση βοήθειας από τη διδάσκουσα σε ταυτόχρονο χρόνο από όλες τις ομάδες με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αναστάτωση. Παρατηρήθηκε επίσης το γεγονός ότι οι ομάδες δεν έψαχναν τα ζητούμενα των δραστηριοτήτων τους μόνο στις προτεινόμενες πηγές (υπερσύνδεσμοι) που τους δόθηκαν από τη διδάσκουσα στα φύλλα εργασίας τους, αλλά αναζητούσαν και άλλες πηγές με μηχανή αναζήτησης. Στα θετικά της β' φάσης συγκαταλέγονται τα παρακάτω: Αν και οι μαθητές αρχικά δυσκολεύτηκαν στη συνεργασία μεταξύ τους, όσο περνούσε η ώρα η συνεργασία τους γινόταν πιο εύκολη και δημιουργική. Το σύνολο της τάξης έδειξε έντονο ενδιαφέρον για το νέο τρόπο πραγμάτευσης του μαθήματος και ήταν έκδηλη η ικανοποίησή τους μετά το πέρας της φάσης αυτής. Απόλυτα θετικό αποτέλεσμα κρίνεται από τη διδάσκουσα ότι οι λεγόμενοι μετρίων δυνατοτήτων μαθητές ήταν ιδιαίτερα ενθουσιώδεις, εργατικοί και συνεργάσιμοι.

Κατά τη γ' φάση (5^η -6^η ώρα) – τη φάση της παρουσίασης- οι μαθητές έδειξαν προσοχή και ενδιαφέρον, εξέφραζαν γνώμες και απόψεις τόσο για τις δραστηριότητες της ομάδας τους όσο και για

δραστηριότητες άλλων ομάδων, άσκησαν καλοπροαίρετη κριτική και προέβησαν σε γόνιμο διάλογο μεταξύ τους. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι μαθητές ταυτίστηκαν κατά το δυνατόν με τους ρόλους που κλήθηκαν να υποδυθούν. Για παράδειγμα η μαθήτρια της ομάδας των δημοσιογράφων που ανέλαβε την παρουσίαση της ανταπόκρισης της δραστηριότητας 1 του 3^{ου} φύλλου εργασιών είχε το ανάλογο σοβαρό ύφος και χρησιμοποίησε τους κατάλληλους επιτονισμούς της φωνής της. Να τονιστεί ότι οι εργασίες τους αναρτήθηκαν σε ομαδοσυνεργατικό ιστότοπο (wiki) που δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό και μεταξύ της β' φάσης και γ' φάσης (παρουσίαση) μεσολάβησε χρονικό διάστημα κάποιων ημερών κατά το οποίο οι μαθητές επισκέπτονταν από το σπίτι τους τον ιστότοπο αυτό, διόρθωναν, εμπλούτιζαν και τελειοποιούσαν τις εργασίες τους ώστε να παρουσιαστούν στην καλύτερη δυνατή μορφή τους. Στο τέλος αξιολόγησαν θετικά το όλο εγχείρημα και εξέφρασαν την επιθυμία να εργαστούν πάλι με παρόμοιο τρόπο και σε άλλα αντικείμενα και διδακτικές ενότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου (2006), “ Λογοτεχνία και Εκπαίδευση”, Αθήνα: Τυπωθήτω
2. Αποστολίδου, Β., Καπλάνη, Β. & Ε. Χοντολίδου (2000), “Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο”, Αθήνα: Τυπωθήτω
3. Βακαλούδη Α. (2003). Διδάσκοντας και μαθαίνοντας με τις νέες τεχνολογίες. Θεωρία και πράξη. Αθήνα: Πατάκη
4. Δαγδιλέλης Β. & άλ., Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης (ΚΣΕ), τ.1, Γενικό μέρος, (Σύγχρονες Θεωρήσεις για τη Μάθηση). Πάτρα, Μάιος 2008.
5. Ελληνιάδου, Ε., Κλεφτάκη, Ζ., Μπαλκίζας, Ν., (2008) Η Συμβολή των Παιδαγωγικών Προσεγγίσεων για την Κατανόηση του Φαινομένου της Μάθησης. Αθήνα.
6. Κασκαντάμη Μ. (2001).Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία. Αθήνα: Καστανιώτη
7. Κολλιόπουλος Δ., Μασούρας Θ., Παλάζη Χ. (2010), «Η περιπέτεια των Βαλκανίων», Διδακτικό σενάριο με χρήση των ΤΠΕ στην διδακτική ενότητα της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης «Βαλκανικοί Πόλεμοι», Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Εκπ/κου Συνεδρίου Ημαθίας.
8. Κουτσογιάννης Δ.(2013^α), «Εκπαιδευτικά σενάρια: Δομή και αξιολόγηση», ΙΤΥΕ, 2013
9. Κουτσογιάννης Δ.(2013^β), «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης», ΙΤΥΕ, 2013
10. Κουτσογιάννης Δ.(2013^γ), « Το μοντέλο των τριών κύκλων για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη γλωσσική εκπαίδευση», ΙΤΥΕ 2013
11. Ματσαγγούρας, Ηλίας (1990), Ομαδοκεντρική Διδασκαλία και Μάθηση: Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας κατά Ομάδες, Αθήνα: Γρηγόρη
12. Ματσαγγούρας, Η. (1997), Στρατηγικές διδασκαλίας, Αθήνα, Gutenberg
13. Ματσαγγούρας, Η. (2002), Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιολογική Αναπλαισίωση και Σχέδια εργασιών, Αθήνα: Γρηγόρη
14. Νικολαΐδου Σ. & Τ. Γιακουμάτου (2001), Διαδίκτυο και Διδασκαλία, Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους, Αθήνα: Κέδρος
15. Παπανικολάου, Κ. & Μ. Γρηγοριάδου (2005), <<Η συμβολή του διαδικτύου στην ανανέωση των εκπαιδευτικών πρακτικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση>>, Θέματα στην Εκπαίδευση, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
16. Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α., (2001), Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας: Ολική Προσέγγιση. Τόμος Α'. Αθήνα: Αριστοτέλης Ράπτης.
17. Σολωμονίδου, Χριστίνα (2006), Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία, Επικοινωνιακός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης, Αθήνα: Μεταίχμιο
18. Χοντολίδου, Ελένη (1999), Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας, στο Γλωσσικός Υπολογιστής, Περιοδική έκδοση Του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη Γλώσσα και τη Γλωσσική αγωγή, Τομ 1, τευχ.1, σ. 115-118, Θεσσαλονίκη
19. ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.
20. Dewey, J. (1938), Education and experience, New York, Collier books.
21. Gagné, R. (1962), The conditions of learning, New York: Holt, Rinehart & Winston
22. Vygotsky, Lev (1934/1988), Σκέψη και Γλώσσα, Αθήνα: Γνώση
23. Vygotsky, Lev (1978), Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes, Cambridge, M.A.: Harvard Univ. Press.